

Diferenciální diagnostika ve tři ráno

HYPOTENZE

„Na medicíně je krásná ta diagnostika.

*Když víme, co máme léčit, tak terapie už
je většinou brnkačka...“*

Prim. MUDr. Václav Pospíšil

MUDr. Martin Kutěj

KARIM, Fakultní nemocnice Ostrava
Lékařská fakulta, Ostravská univerzita
Lékařská fakulta Masarykovy univerzity v Brně
Sekce mladých anesteziologů, ČSARIM

Zadání (Ondra Jor):

= krátká klinická
zkušenost..

*...představ si, že jsi mladý doktor,
kterému zavolá sestra ve 3 ráno,
ať jde vyřešit hypotenzi u pacienta na JIPce...*

= vyhodnocení
informace o
hypotenzi (od
sestry/přístroje),
diferenciální
diagnostika stavu,
navíc s kognitivním
deficitem (3 ráno..)

Zahájení vhodné
terapie

= na lůžku intenzivní
péče

EKVILIBRACE ZNALOSTÍ...

Klinická definice hypotenze: **systolický TK (sTK) < 90 mm Hg**

střední TK (MAP) < 60 mm Hg

↓ 20-30% výchozích hodnot

v individuálních případech výše uvedené neplatí...

Hypotenze ≠ šokový stav (!!!)   hypotenze ještě nemusí znamenat šokový stav
šokový stav může probíhat bez hypotenze

Krevní tlak je funkcí krevního proudu a cévního odporu

tlak = průtok x odpor

MAP = srdeční výdej (CO) x systémová vaskulární rezistence (SVR)

CO = stroke volume (SV) x heart rate (HR)

SV = enddiastolic volume (EDV) – endsystolic volume (ESV)

Dodávka O₂ (tkáním) = CO x C_aO₂

$C_aO_2 = (Hb \times 1,34 \times S_aO_2) + (0,003 \times P_aO_2)$

Má pacient OPRAVDU hypotenzi?

INVAZIVNÍ MĚŘENÍ TLAKU (IBP)

- tvar křivky
- poloha katetru

IBP nebo NIBP ???

- Co v případě rozdílných hodnot?

PAUŠÁLNÍ „definice“ hodnot hypotenze

- Vs fyziologická hypotenze?
- Interindividuální rozdíly

NEINVAZIVNÍ MĚŘENÍ TLAKU (NIBP)

- Manžeta zakrývá optimálně 80% povrchu paže loket-rameno
- Užší manžeta -> falešně vyšší hodnota

Diferenciální diagnostika HYPOTENZE

$$\text{MAP} = \text{CO} \times \text{SVR}$$

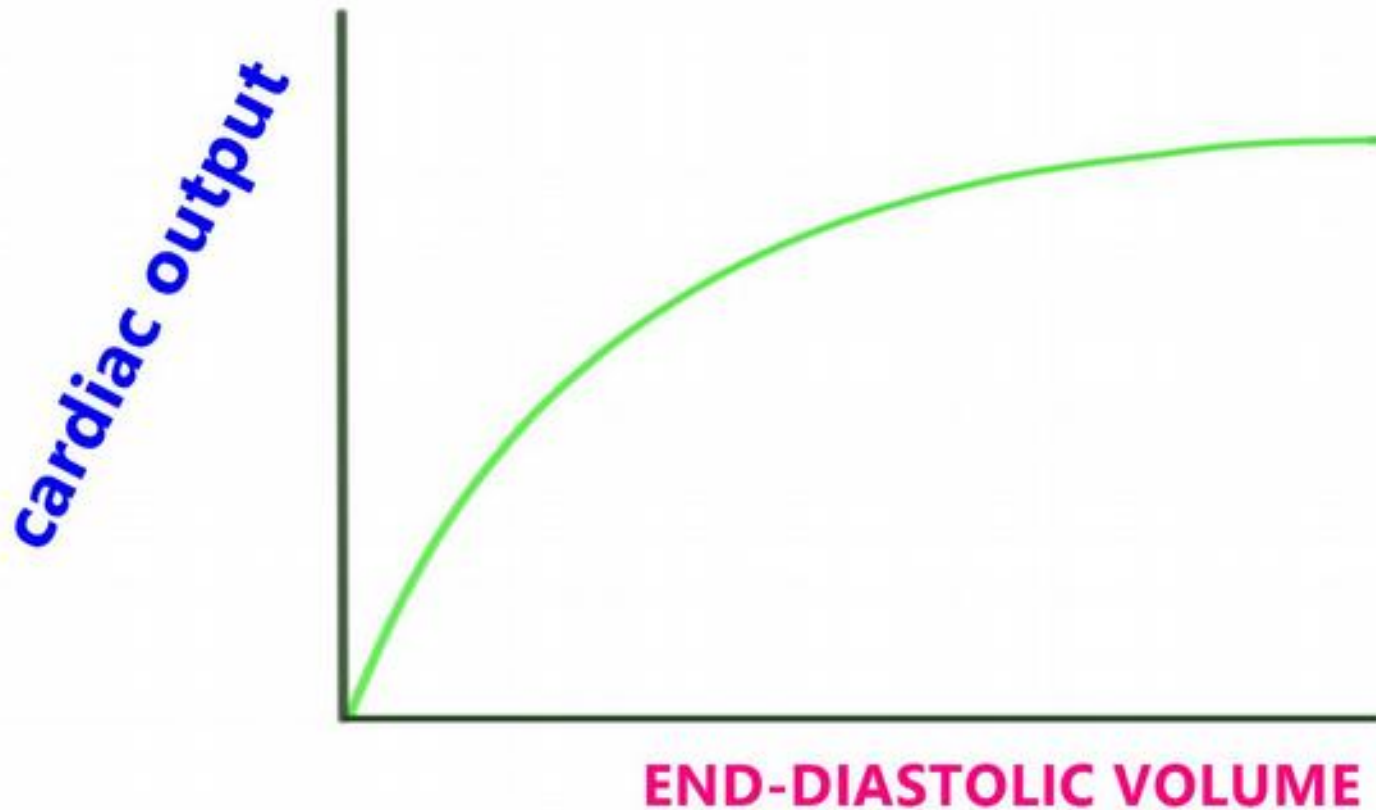
preload

kontraktilita

afterload

heart rate

preload

pokles NÁPLNĚ řečiště

absolutní hypovolémie
krváčení
ztráty – GIT, polyurie, febrilie..
nedostatečný příjem tekutin

relativní hypovolémie
venodilatace
neuroaxiální blok

obstrukce řečiště

vnitřní
plicní embolie

vnější
tenzní pneumothorax
tamponáda srdce
plicní hyperinflace

preload

pokles NÁPLNĚ řečiště

absolutní hypovolémie

krvácení

ztráty – GIT, polyurie, febrilie..

nedostatečný příjem tekutin

relativní hypovolémie

venodilatace

neuroaxiální blok

obstrukce řečiště

vnitřní

plicní embolie

vnější

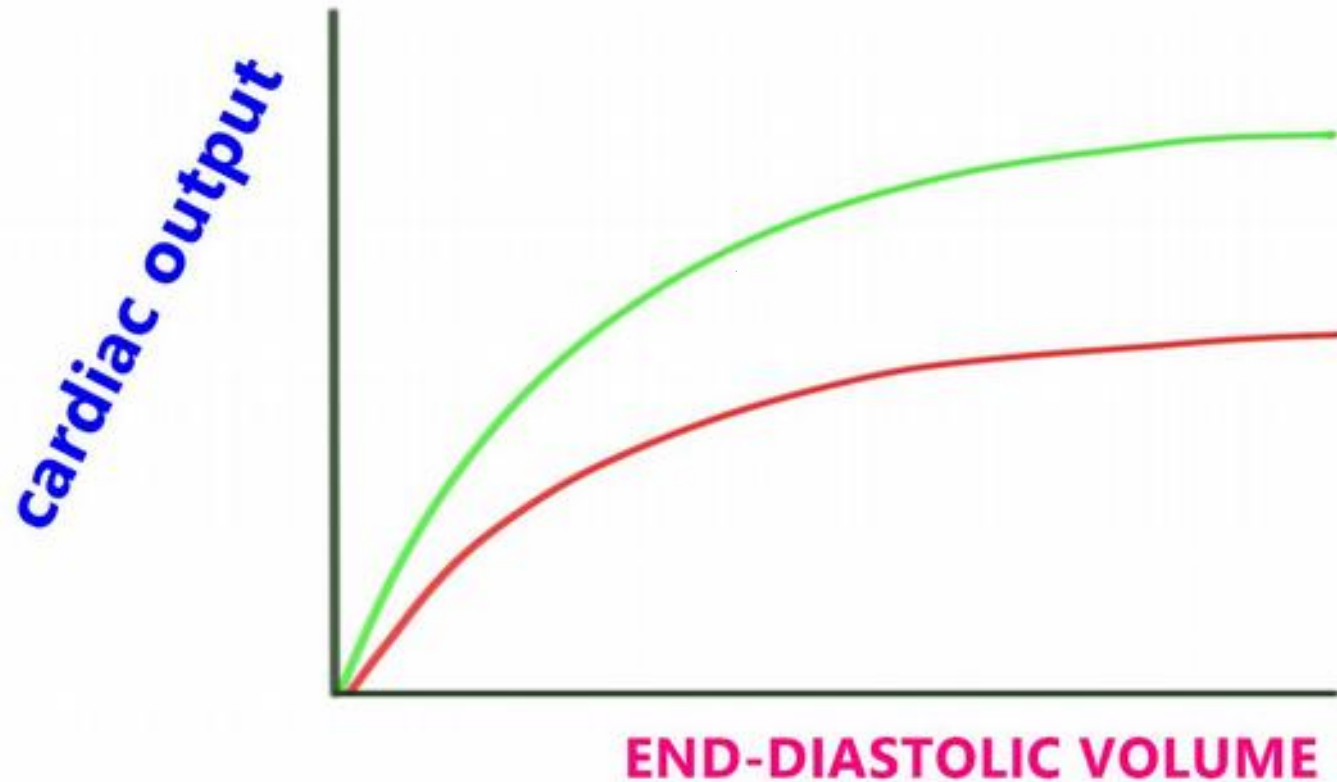
tenzní pneumothorax

tamponáda srdce

plicní hyperinflace

kontraktilita

heart rate

pokles INOTROPIE

ischemie (infarkt) myokardu
omráčený myokard
myokarditida
kardiomyopatie

pokles CHRONOTROPIE

bradykardie
vasovagální
vysoká spinální anestezie
iatrogenní (β -blokátory)

$$CO = \text{stroke volume (SV)} \times \text{heart rate (HR)}$$

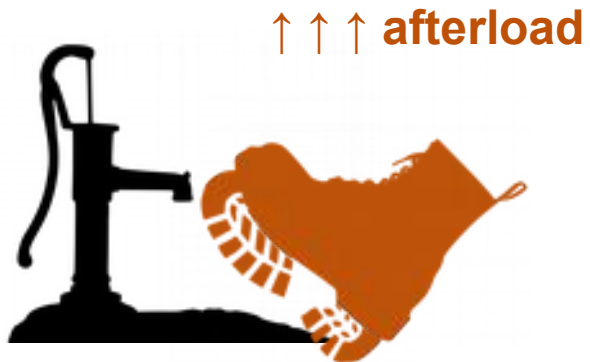
afterload $MAP = CO \times SVR$

AFTERLOAD: odpor proti kterému je krev ze srdce vypuzována

=> vyšší afterload vede ke snížení stroke volume (SV), resp. cardiac output (CO)

Systemová vaskulární rezistence (SVR): odpor cévního řečiště

=> vyšší SVR vede k vyššímu střednímu arteriálnímu tlaku (MAP)

vasokonstrikce

vasodilatace

afterload **MAP = CO X SVR**

vzestup AFTERLOADu

akutní valvulopatie (Ao, Mi regurgitace)

pokles SVR

SIRS

infekční etiologie
neinfekční etiologie

Anafylaxe

Trasfúzní reakce

iatrogenní (ACEi, CaB, nitráty,...)

endokrinní onemocnění

insuficience nadledvin

Ztráta aktivace sympatiku

spinální trauma, epidurální anestezie

SIRS

infekční etiologie
neinfekční etiologie

Anafylaxe

Trasfúzní reakce

iatrogenní (ACEi, CaB, nitráty,...)

endokrinní onemocnění

insuficience nadledvin

Ztráta aktivace sympatiku

spinální trauma, epidurální anestezie

absolutní hypovolémie

krvácení

ztráty – GIT, polyurie, febrilie..

nedostatečný příjem tekutin

relativní hypovolémie

venodilatace

neuroaxiální blok

akutní valvulopatie (Ao, Mi regurgitace)

ischemie (infarkt) myokardu

omráčený myokard

myokarditida

kardiomyopatie

bradykardie

vasovagální

vysoká spinální anestezie

iatrogenní (β -blokátory)

vnější

tenzní pneumothorax

tamponáda srdce

plicní hyperinflace

vnitřní

plicní embolie

diagnostika step by step

Fáze 1 : SHROMÁŽDĚNÍ INFORMACÍ

SESTRA

Do not ignore!

JAK RYCHLE se hypotenze vyvíjí?

sekundy x minuty x hodiny?

CO hypotenzi (bezprostředně) předcházelo?

změna polohování? aplikace (výměna) farmak?

RECENTNÍ (SOUVISEJÍCÍ) OKOLNOSTI ?

zvracení, průjmy, odpady do drénů, vzestup teploty?

DOKUMENTACE

Do not forget!

TRENDY a HISTORIE

vývoj stavu v širších souvislostech? cyklický stav?

DIAGNOSTICKÝ SOUHRN a KOMORBIDITY

recentní (operační) zákroky? ICHS, VCHGD,

(FARMAKO)TERAPIE a VODOHOSPODÁŘSTVÍ

změny léčby? bilance tekutin? Diuréza? SVM?

MONITORACE

Sit and watch!

NIBP + IBP (manžeta, tvar křivky, poloha katetru)

HEMODYNAMIKA (SVV, PPV, CI)

VENTILÁTOR (PEEP, P_{insp.}, křivky)

OSTATNÍ

EKG, SpO₂, EtCO₂

Indicie...

diagnostika step by step

Fáze 1 : SHROMÁŽDĚNÍ INFORMACÍ

Fáze 2 : VYŠETŘENÍ

PACIENT

PULZACE ?

amplituda, zpoždění,..

CENTRALIZACE ?

teplota kůže, refill, mottling,...?

NÁPLŇ KRČNÍCH ŽIL ?

zvýšená?

FONENDOSKOP

SRDCE ?

šelesty, hlasitost ?

PLÍCE ?

vlhké fenomény, spastické f.?

symetrie, ticho (!)

ULTRAZVUK

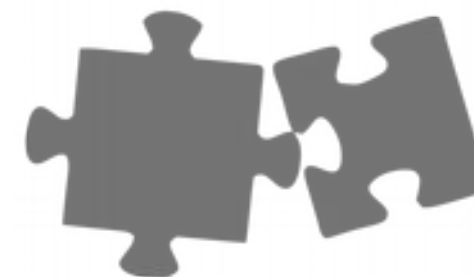
Extended FAST PROTOKOL

vnitřní krvácení, tamponáda, embolie

v. cava inferior

BLUE PROTOKOL

B-linie, lung sliding

Představa o tom:

- co se stalo/děje
- jak je to vážné

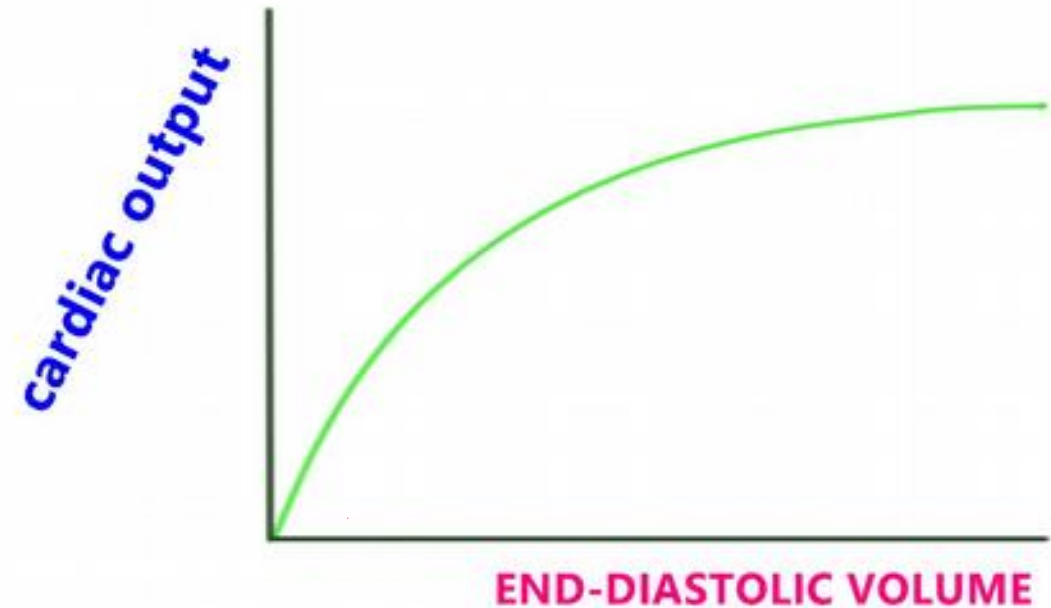
diagnostika step by step

Fáze 1 : SHROMÁŽDĚNÍ INFORMACÍ

Fáze 2 : VYŠETŘENÍ

Fáze 3 : PÁTRÁNÍ PO PROBLÉMU

FLUID RESPONSIVENESS

diagnostika step by step

Fáze 1 : SHROMÁŽDĚNÍ INFORMACÍ

Fáze 2 : VYŠETŘENÍ

Fáze 3 : PÁTRÁNÍ PO PROBLÉMU

FLUID RESPONSIVENESS

statické testy

KLINICKÉ HODNOTY

HR, kolabující žíly, refill, diuréza,..

CVP

RTG S+P

zmnožená plicní kresba,
srdeční stín

dynamické testy

FLUID CHALLENGE

- Krystaloidy (balancované)
- 250-500 ml /20-30 min
- CO ↑↑↑ o cca 15%

END-EXPIRATORY OCCLUSION TEST

- STOP ventilace na konci výdechu
- 15 sekund

ULTRAZVUK V. CAVA INFERIOR

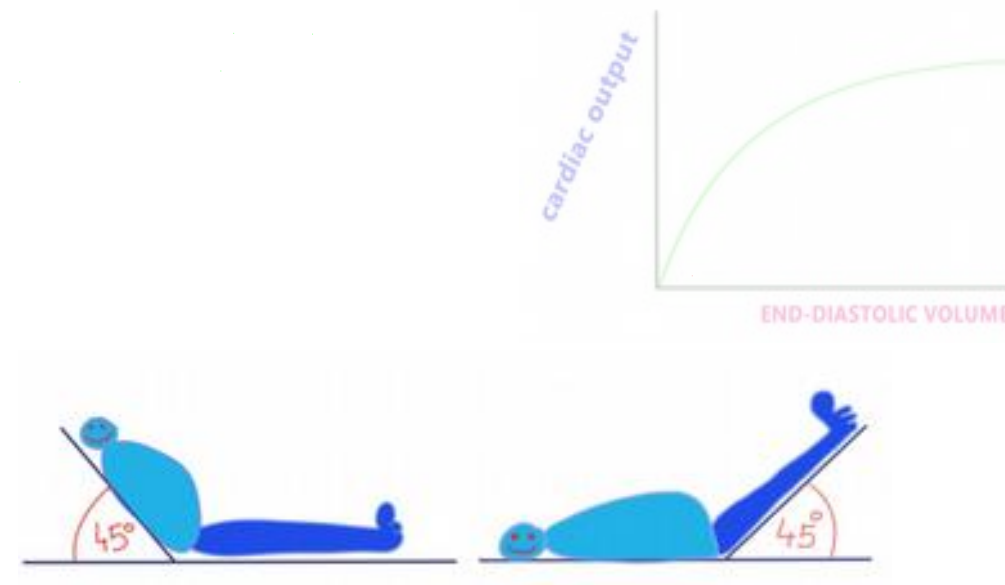
- Kolabování (?) během respiračního cyklu

PASSIVE LEG RISING

- Semirekumbentní poloha
- horizontalizace + elevace DKK
- Efekt za 60-90 sekund
- CO ↑↑↑ o cca 10%

MONITOROVÁNÍ HEMODYNAMIKY

- Stroke volume variation (SVV)
- Pulse pressure variation (PPV)
- > 15%

diagnostika step by step

Fáze 1 : SHROMÁŽDĚNÍ INFORMACÍ

Fáze 2 : VYŠETŘENÍ

Fáze 3 : PÁTRÁNÍ PO PROBLÉMU
FLUID RESPONSIVENESS

Fáze 4 : PÁTRÁNÍ PO PROBLÉMU
FLUID NON-RESPONENT

KARDIÁLNÍ

? ↓↓↓ **CHRONOTROPIE**
EKG !!!

? ↓↓↓ **INOTROPIE**
ECHO

+ laboratoř
BNP, troponin, myoglobin,...

PERIFERNÍ CÉVNÍ REZISTENCE

PULSE-CONTOUR analýza
PiCCO, LiDCO, Vigileo

+ laboratoř
CRP, PCT, IL6,.....

diagnostika step by step

Fáze 1 : SHROMÁŽDĚNÍ INFORMACÍ

Fáze 2 : VYŠETŘENÍ

Fáze 3 : PÁTRÁNÍ PO PROBLÉMU
FLUID RESPONSIVENESS

Fáze 3 : PÁTRÁNÍ PO PROBLÉMU
FLUID NON-RESPONDENT

LÉČBA

„Voda“

„léky“

Krystaloidy

Koloidy

Noradrenalin

Dobutamin

Adrenalin

specifická...

Pár (nevyžádaných) rad na závěr

Pacienti nestonají podle knih

Pozor na kombinace příčin: krvácení -> kardiální ischemie

Pozor na tunelové vidění

Ukvapená diagnóza nemusí být správná..

Když si nevíš rady, když nic nefunguje - konzultuj, volej si o pomoc

Víc hlav, víc ví (!)... není to projev slabošství (!)

Když si myslíš, že potřebuješ: AK, CVK, ECHO, EKG, ... nečekej!

Víc vás bude mrzet, že jste něco NEudělali, než když to uděláte...

Děkuji za pozornost

A užijte si Ostravu !!!

Zdroje:

ŠEVČÍK P., Intenzivní medicína, 2014, Galén

HEITZ J.W., Pooperační stavy, 2019, Grada

SILBERNAGL S., Atlas patofyziologie člověka, 2001, Grada

GUYTON, HALL, Textbook of Medical Physiology, 2006, Elsevier Inc.

LIFE IN THE FASTLINE, www.litfl.com, 2020

MEDCRAM, www.medcram.com, 2020